

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การวางแผนเพื่อการพัฒนาเมืองใดเมืองหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนานั้น โดยปกติแล้ว เป้าหมายของการพัฒนามักจะ เป็นความพยายามที่จะให้เป็นโครงการด้านการพัฒนาทาง เศรษฐกิจ เพื่อ เพิ่มพูนรายได้ประชาชาติ และยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชากรไปด้วย โดยใส่ปัจจัยที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตามแนวทางที่กำหนด เช่น ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ หรือบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะ เรื่องหรือส่งเสริมให้มีการนำปัจจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ เช่นทรัพยากรธรรมชาติ ความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์ สภาพที่ตั้ง สร้างสรรสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ไฟฟ้า ประปา ตลอดจนระบบการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาก็นับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญตัวหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา และการเติบโตของชุมชนเมือง เช่นการเติบโตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจัยการศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งที่ดึงดูดให้มีการอพยพเข้าของประชากร ทำให้เกิดการขยายตัวของเมือง และ ในกรณีเดียวกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของภาคใต้ และแห่งเดียวของจังหวัดปัตตานี ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2511 ที่ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี แม้ว่าเหตุผลของการจัดตั้งเป็น เพื่อผลทางการเมือง เป็นสำคัญ แต่ผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้กลายเป็นปัจจัย สำคัญตัวหนึ่ง ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเมือง ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมเพราะเมื่อมีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น ก็จำเป็นต้องจัดหารีการสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้กับชุมชนใหม่ที่เกิดขึ้นนี้ และจะ เกิดการติดต่อกับชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วส่วนอัตราการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะมีมากหรือน้อย จึง เป็นเรื่องที่จะ เป็นต้องศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในอันที่จะทราบถึงสภาพการ เปลี่ยนแปลง ทิศทางของการเปลี่ยนแปลง แนวโน้มที่น่าจะเป็น เพื่อ เสนอแนะรูปแบบของเมืองที่เหมาะสม อันจะ เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เมืองปัตตานี เป็นสำคัญ

2. เป้าหมายของการวิจัย

ศึกษาผลกระทบของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี ในด้านต่าง ๆ ที่มีต่อการเติบโตของชุมชน เมืองปัตตานี

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 ศึกษาสภาพในอดีต ปัจจุบัน และสภาพการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เมืองบัตดามีที่เกิดขึ้นในด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม

3.2 ศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวเนื่อง กับมหาวิทยาลัย และมีส่วนต่อการเติบโตของชุมชนเมือง

3.3 ศึกษาแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพื่อทราบถึงปริมาณผลกระทบที่เกิดขึ้น

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ได้จำกัดขอบเขต เฉพาะเทศบาลเมืองบัตดามีซึ่งมีพื้นที่ 4.78 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่อำเภอเมืองบัตดามี (ศึกษาเฉพาะ ตำบลประชากร) ซึ่งมีพื้นที่ 100.5 ตารางกิโลเมตร การกำหนดขอบเขตพื้นที่ศึกษาดังนี้ เนื่องจากว่า ที่ตั้งของมหาวิทยาลัย อยู่นอกเขตเทศบาลฯ แต่อยู่ในเขตอำเภอเมืองฯ และการศึกษาเฉพาะด้านประชากร อำเภอเมือง เนื่องจากไม่สามารถหาข้อมูลด้านอื่นของอำเภอเมืองฯ ที่สมบูรณ์พอที่จะนำมาศึกษาวิเคราะห์ได้

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการตั้งถิ่นฐาน และทฤษฎีรูปแบบการเติบโตของเมืองและแนวความคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย จากเอกสารทั้งในประเทศและต่างประเทศ

5.2 รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและ ส่วนราชการต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับจังหวัดและชุมชนเมือง

5.3 ทำการศึกษา และบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ ในพื้นที่โดยใช้การสำรวจภาคสนาม (Field Survey) และการออกแบบสอบถาม

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยหลักวิชาการทางสถิติ และผังเมือง

5.5 เสนอผลของการวิจัยในลักษณะบรรยาย ตาราง แผนภูมิ และ แผนที่

6. แหล่งที่มาของข้อมูล

6.1 ข้อมูลสถิติ เอกสาร จากหน่วยราชการต่างๆ เช่น

- หน่วยงานมหาวิทยาลัย
 - มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
 - ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
 - เทศบาลเมืองปัตตานี
 - สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนครินทร์
 - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ
 - สำนักผังเมือง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
 - กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตร และสหกรณ์
 - ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย
 - ฯลฯ
- 6.2 - แผนที่ของกรมแผนที่ทหาร กระทรวงมหาดไทย
- สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย
- 6.3 - ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม และการออกแบบสอบถาม โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 350 ชุด เมื่อเดือนกรกฎาคม 2526

7. ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ใช้ข้อมูล 2 ประเภท คือ

7.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้แก่ การออกแบบสอบถามเพื่อทราบถึง การพักอาศัย, การใช้จ่าย และสภาพการเป็นอยู่อื่นๆ ของประชากรมหาวิทยาลัย คือ นักศึกษา, อาจารย์, ข้าราชการ และลูกจ้างประจำ ในปีการศึกษา 2526-2527 มีข้อจำกัดเรื่องเวลาและบุคลากร จึงต้องทำโดยการสุ่มตัวอย่าง

7.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ของหน่วยราชการ หรือสถานที่ราชการมักจะไม่ค่อยตรงกัน จึงต้องยึดเอาของหน่วยใดหนึ่งงานหนึ่ง และการปรับตัวเลขอย่างมีหลักเกณฑ์ นอกจากนี้การจัดเก็บสถิติ หรือเรียบเรียงข้อมูลของส่วนราชการบางแห่งไม่เป็นระเบียบ ทำให้ข้อมูลบางช่วงขาดหายไป โดยเฉพาะส่วนราชการในจังหวัด บางหน่วยงานยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูลเลย

8. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- 8.1 เพื่อประโยชน์ของผู้วิจัยเอง ได้สำเร็จตามหลักสูตรการผังเมืองมหาวิทยาลัย
- 8.2 เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนเมือง บิดคามี และทราบบทบาทความสำคัญของมหาวิทยาลัยที่มีผลกระทบต่อ การเติบโตของชุมชนเมือง บิดคามี
- 8.3 เพื่อเป็นการสรุปสภาพปัจจุบัน และ เสนอแนะทางวิชาการให้แก่ชุมชนเมือง บิดคามีในอนาคต ซึ่งจะ เป็นข้อมูลพื้นฐานอันจะ เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาเมืองให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย